

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра ботаніки та екології

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИКОНАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ
для студентів освітньо-професійної програми «Екологія»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
зі спеціальності 101 «Екологія»

Кривий Ріг
2021

Маленко Я.В., Перерва В.В. (уклад.) Методичні рекомендації до виконання курсових робіт для студентів освітньо-професійної програми «Екологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 101 «Екологія». Кривий Ріг: КДПУ, 2021. 36 с.

Укладачі:

Яна Маленко, к.б.н., завідувач кафедри ботаніки та екології КДПУ;

Вікторія Перерва, к.пед.н., асистент кафедри ботаніки та екології КДПУ.

Рецензенти:

Володимир Стригунов, к.б.н., завідувач кафедри зоології та методики навчання біології КДПУ;

Тетяна Артюшенко, к.б.н., старший науковий співробітник Криворізького ботанічного саду НАН України.

Обговорено та схвалено на засіданні кафедри ботаніки та екології Криворізького державного педагогічного університету (протокол № 1 від «02» вересня 2021 р.)

Схвалено науково-методичною радою природничого факультету Криворізького державного педагогічного університету (протокол №6 від «27» січня 2022 р.)

Методичні рекомендації для студентів освітньо-професійної програми «Екологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 101 «Екологія» призначено для надання методичної допомоги здобувачам під час виконання ними курсових робіт. Визначено загальні положення, вимоги до змісту, структури, обсягу, оформлення курсових робіт, висвітлено порядок контролю за їх виконанням і підготовкою до захисту, критерії оцінювання.

ЗМІСТ

Передмова.....	4
Загальні положення	6
Структура курсової роботи.....	7
Мова та стиль курсової роботи.....	12
Вимоги до оформлення курсової роботи	144
Дотримання принципів академічної доброчесності	Ошибка! Закладка не определена.9
Захист і критерії оцінювання курсової роботи.....	Ошибка! Закладка не определена.
Орієнтовна тематика курсових робіт.....	24
Список рекомендованих джерел.....	24
Список використаної літератури.....	26
Додаток А. Приклад оформлення титульної сторінки	277
Додаток Б. Приклад оформлення бібліографічного опису джерел.....	288

ПЕРЕДМОВА

Методичні рекомендації розроблені відповідно до закону України «Про вищу освіту», чинного стандарту вищої освіти України, Концепції екологічної освіти, освітньо-професійної програми «Екологія» підготовки здобувачів ступеня вищої освіти «бакалавр» у галузі знань 10 «Природничі науки» за спеціальністю 101 «Екологія».

Методичні рекомендації ґрунтуються на документах нормативної бази Криворізького державного педагогічного університету: «Положення про систему оцінювання навчальних досягнень студентів в Криворізькому державному педагогічному університеті», «Положення про організацію освітнього процесу в Криворізькому державному педагогічному університеті», «Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в роботах здобувачів вищої освіти Криворізького державного педагогічного університету».

Курсова робота є одним із видів індивідуальних завдань навчально-дослідницького, творчого чи проектно-конструкторського характеру, який має на меті поглиблення, узагальнення й закріплення знань студентів із відповідної навчальної дисципліни, застосування їх при розв'язанні конкретного фахового завдання і вироблення вміння самостійно працювати з навчальною і науковою літературою, електронно-обчислювальною технікою, лабораторним обладнанням, використовувати сучасні інформаційні засоби та технології.

Курсова робота є самостійною творчою працею студента і відбиває як рівень його теоретичних знань з навчальної дисципліни, так і здатність до самостійної роботи, як майбутнього фахівця певного напрямку (певної галузі господарства).

Курсова робота - важливий етап навчального і науково-дослідницького процесу підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня. Виконання та захист курсових робіт дозволяє:

- перевірити рівень сформованості інтегральної компетентності здобувача як здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми у сфері екології, охорони довкілля і збалансованого природокористування, або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій та методів наук про довкілля, та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов;
- оцінити набуті загальні компетентності, такі як: знання та розуміння предметної області та професійної діяльності; навички використання інформаційних і комунікаційних технологій; здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність проведення досліджень на відповідному рівні; здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт; здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями; здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел; здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність застосовувати набуті знання та уміння у практичних ситуаціях;
- оцінити сформованість спеціальних (фахових, предметних) компетентностей

щодо: знання та розуміння теоретичних основ екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування; критичного осмислення основних теорій, методів та принципів природничих наук; знання сучасних досягнень національного та міжнародного екологічного законодавства; оцінки впливу процесів техногенезу на стан навколишнього середовища та виявлення екологічних ризиків, пов'язаних з виробничою діяльністю; проведення екологічного моніторингу та оцінювання поточного стану навколишнього середовища; використання сучасних інформаційних ресурсів для екологічних досліджень; опанування міжнародного та вітчизняного досвіду вирішення регіональних та транскордонних екологічних проблем; використання методів аналізу і оцінки стану повітряного середовища, поверхневих та підземних вод, ґрунтів, біоти, аналізу вплив господарської діяльності на компоненти довкілля та розробки заходи щодо зменшення негативного впливу; організації та здійсненні лабораторних та польових досліджень об'єктів чи складових навколишнього природного середовища у доцільний та безпечний спосіб; критичного осмислення теоретичних положень та практичного впровадження ідей сталого розвитку; оцінювання сучасного стану міських ландшафтів та впровадження заходів щодо їх оптимізації.

Мета курсової роботи - систематизація, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань студентів з теорії та практики екологічних досліджень, а також виявлення ступеня підготовленості студентів до самостійної дослідницької роботи, продовження навчання, кваліфікованого виконання професійних завдань. Зміст роботи та якість її оформлення повинні відповідати сучасним вимогам, які ставляться до таких робіт.

Курсова робота з ландшафтної екології виконується в 4 семестрі, з моніторингу довкілля – у 6 семестрі підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 101 «Екологія».

Тематика курсової роботи повинна бути індивідуальною. Тема обирається студентом самостійно згідно орієнтовної тематики, запропонованої викладачем і затвердженої на засіданні кафедри. Студент може обрати тему з оголошеного переліку або запропонувати власну тему з обґрунтуванням доцільності та актуальності її розробки. При виборі теми доцільно враховувати інтереси студента, тематику виконаних раніше робіт і напрям майбутніх досліджень.

Керівництво курсовими роботами здійснюють викладачі кафедри ботаніки та екології (доценти, старші викладачі, асистенти, які мають досвід науково-педагогічної та практичної роботи).

Наукове керівництво передбачає:

- обговорення та визначення теми курсової роботи;
- формулювання індивідуального завдання на виконання роботи;
- інструктаж зі складання плану, опрацювання теоретичного та практичного матеріалу, проведення та оформлення результатів досліджень;
- погодження графіку і розробленого студентом плану виконання роботи;
- проведення консультації студента з виконання роботи;

- підготовку рецензії на курсову роботу;
- участь у комісії із захисту здобувачем курсової роботи.

Здобувач зобов'язаний:

- дотримуватися графіка виконання роботи;
- оформляти роботу відповідно до вимог освітнього стандарту, чинної нормативної бази КДПУ, методичних рекомендацій кафедри;
- своєчасно подавати роботу науковому керівнику для перевірки та рецензування.

Здобувач зобов'язаний надавати курсову роботу науковому керівнику для перевірки ходу її виконання не менше трьох разів.

Відповідальність за якість курсової роботи покладається на здобувача: зміст, структура, стиль, технічне оформлення, грамотність викладу.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Виконання і захист здобувачами курсової роботи є одним із важливих етапів фахової підготовки, що має систематизувати теоретичні знання і закріпити практичні навички, які студенти отримали під час лабораторно-практичної підготовки з навчальних дисциплін циклу фахової підготовки. Накопичення та аналіз інформації сприяють поглибленому вивченню закономірностей екологічних процесів та явищ, законів та теорій, які вивчались протягом курсу, закладає основу майбутнього фахового спрямування.

Крім основної мети – розвитку навичок самостійної роботи, закріплення та поглиблення набутих знань з навчальної дисципліни, курсова робота повинна розв'язувати ще й інші актуальні завдання, серед яких:

- а) набуття вмінь та навичок роботи з літературою (каталогом бібліотеки, інтернетом тощо);
- б) формування здатності до систематизації отриманих даних, знань, результатів спостережень, виявлення суперечностей;
- в) закріплення навичок роботи з комп'ютером, в тому числі для проведення статистичних розрахунків;
- г) оволодіння методиками збору матеріалу, проведення морфометрії та повного біологічного аналізу;
- д) вміння правильно організувати власну дослідницьку роботу, логічно й аргументовано інтерпретувати одержані результати, узагальнювати їх, чітко формулювати правильні висновки.

Курсова робота відображає систему активної самостійної, пізнавальної та дослідницької діяльності студентів. Вона повинна відповідати загальним вимогам з обраної теми. Робота виконується українською мовою. Виклад повинен бути літературним, чітким і ясним, а стиль - науковим.

Процес роботи над курсовим дослідженням включає три основні етапи:

1. Підготовчий етап, який включає вибір теми, визначення об'єкта, предмета,

мети і завдань, ознайомлення з основними літературними джерелами, аналіз вивченості обраної теми.

2. Основний етап роботи над змістом (текстом) курсової роботи починається з вивчення та конспектування літератури з обраної теми і включає викладення власно змісту роботи.
3. Заключний етап, що включає формулювання висновків, складання та оформлення списку використаних джерел, додатків, редагування тексту, самоперевірку виконаної курсової роботи, доопрацювання тексту з урахуванням зауважень наукового керівника, підготовку роботи до захисту.

Написання курсової роботи відповідає певному алгоритму, що дисциплінує виконавця, лімітує термін, відведений на вибір теми, підбір та аналіз літератури з тематики дослідження, написання, оформлення і захист курсової роботи. **Алгоритм виконання курсової роботи** передбачає певну послідовність дій, а саме:

1. Вибір теми курсової роботи, узгодження її з науковим керівником, закріплення теми.
2. Вивчення методичних рекомендацій до виконання курсової роботи.
3. Здійснення аналізу теми курсової роботи та написання вступу, в якому конкретизуються актуальність теми, мета та завдання, об'єкт і предмет дослідження, методи дослідження та структура курсової роботи.
4. Збір, вивчення та аналіз наукової, навчальної та методичної літератури в обсязі, який є необхідним для дослідження проблеми.
5. Написання аналітичної теоретичної та методологічної частини курсової роботи.
6. Опис власних досліджень та оформлення практичної частини курсової роботи.
7. Узагальнення результатів проведених досліджень та обґрунтування висновків у заключній частині роботи; формулювання рекомендації щодо практичного впровадження авторських ідей, що викладені в роботі.
8. Остаточне оформлення роботи, наукове та літературне редагування.
9. Рецензування роботи.
10. Публічний виступ з результатами дослідження (захист роботи).

СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота виконується в позааудиторний час, індивідуально кожним здобувачем під науково-методичним керівництвом викладача за обраною здобувачем темою. Курсова робота являє собою закінчене самостійне дослідження, в якому розв'язується конкретне завдання, що співвідноситься зі змістом дисциплін відповідно до спеціалізації.

Курсова робота повинна мати таку структуру:

1. Титульний сторінка.
2. Зміст.
3. Перелік умовних позначень (за необхідністю).
4. Вступ.
5. Основна частина.

6. Висновки.

7. Список використаних джерел.

8. Додатки (за необхідністю).

Такі складові, як: титульний лист, зміст, вступ, висновки, список використаних джерел, складають нормативну частину роботи, їх зміст й оформлення здійснюється за певними правилами (за шаблоном). Зміст і структура іншої частини роботи (основна частина, додатки) обумовлені логікою дослідження та визначаються уявленнями власне автора, а її підготовка та виконання носить творчий характер.

Титульна сторінка є обов'язковим елементом курсової роботи і повинна містити наступну інформацію:

- повна назва міністерства, під грифом якого виконано роботу;
- повна назва навчального закладу, в якому виконано роботу;
- назва факультету, кафедри, де виконувалася робота;
- тип роботи (курсова робота);
- повна назва теми роботи;
- вихідні дані автора роботи (рік навчання, група, спеціальність і додаткова спеціалізація, прізвище, ім'я, по батькові здобувача (азначаються повністю));
- відомості про наукового керівника (прізвище, ім'я та по батькові, посада, вчена ступінь);
- оцінка курсової роботи (національна шкала, кількість балів, оцінка ECTS);
- прізвище, ім'я та по батькові, посада, вчена ступінь членів комісії;
- місто та рік виконання роботи.

Оформлення титульного листа регламентовано вимогами, приклад заповнення представлено в додатках (див. Додаток А).

Зміст курсової роботи є підставою для її виконання. Здобувачу рекомендується узгодити з керівником приблизний план роботи, який дозволить повно та докладно розкрити обрану для аналізу тему.

У змісті послідовно викладаються назви розділів, підрозділів плану курсової роботи. Їх формулювання повинно відповідати змісту роботи, бути короткими, чіткими, послідовно та точно відображати внутрішню логіку досліджень. Крім того, заголовки мають відтворювати зміст розділу чи підрозділу. У підпорядкованих заголовках не повинно повторюватися те, про що вже йшла мова в основному заголовку. Заголовки однакових сходинок рубрикації розташовуються точно одна під одною, а заголовки кожної наступної сходинки зміщуються на 3-5 знаків щодо попередньої сходинки. Всі заголовки починаються з великої літери та не мають крапки наприкінці. Прописними літерами та напівжирним шрифтом пишуться слова: **ЗМІСТ, ВСТУП, РОЗДІЛ, НАЗВИ РОЗДІЛІВ, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ**. Назви підрозділів пишуться малими літерами (крім першої, вона пишеться прописною літерою). Зазначені вимоги пред'являються й до тексту. Обов'язково вказуються сторінки, з яких починається кожен розділ, підрозділ.

Перелік умовних позначень (позначень, символів, одиниць, скорочень і специфічна термінологія та їх розшифрування) є не обов'язковою структурною частиною курсової роботи але, він оформляється за потреби й друкується двома колонками у вигляді окремого списку, який розміщується перед вступом. Якщо спеціальні терміни, скорочення, символи тощо, повторюються в роботі менш, ніж три рази, перелік не складається, а їх розшифрування наводиться в тексті за першим згадуванням. До змісту перелік умовних позначень, як правило, не запроваджується.

Наприклад, умовні скорочення розшифровуються в такий спосіб:

ЗВО - заклад вищої освіти;

ГДК – гранично допустима концентрація;

ІТ - інформаційні технології.

Вступ курсової роботи складається в певній послідовності, що передбачає висвітлення таких пунктів:

- актуальність дослідження;
- мета дослідження;
- завдання дослідження;
- об'єкт дослідження;
- предмет дослідження;
- методи дослідження;
- структура курсової роботи.

Актуальність дослідження – це ступінь його важливості саме для теперішнього часу та конкретної ситуації. В процесі розкриття актуальності дослідження (теми) необхідно відповісти на питання: «Чому цю тему треба вивчати саме в теперішній час?», «Наскільки тема відповідає сучасним запитам практики?», «В чому полягає значущість цієї теми?».

Перш ніж заявити про актуальність дослідження (теми), необхідно вивчити стан проблеми дослідження (теми). **Проблема** – це питання, яке вимагає розв'язання, що виникає тоді, коли наявних знань недостатньо для розв'язання будь-якої задачі. Сутність проблеми – це суперечності між встановленими фактами та теоретичним їх осмисленням, між різними трактуваннями тощо. Для того, щоб розв'язати проблему необхідно відповісти на питання: «Що треба вивчити з того, що раніше не було вивчено?». Вивчення стану проблеми слід починати з енциклопедій, словників, довідників, збірників наукових праць, підручників. Особливу увагу слід приділяти періодичним виданням (науковим журналам), в яких надається найсучасніша інформація. Результатом вивчення стану проблеми виступає заява дослідника про існування суперечностей, які перешкоджають вирішенню проблеми. Аналіз суперечностей сприяє формулюванню мети дослідження за обраною темою курсової роботи.

Мета курсової роботи - це бажаний кінцевий результат дослідження; те, чого потрібно досягти у результаті дослідження. Мету необхідно формулювати конкретно і викладати починаючи зі слів: визначення, обґрунтування, конструювання, розробка, виявлення, встановлення тощо.

Результатом у цьому випадку може бути перетворений в ході дослідження предмет дослідження. Визначення мети роботи дає змогу студенту виокремити в ній основний напрям дослідження, упорядкувати пошук і аналіз матеріалу, підвищити якість роботи. На основі сформульованої мети студент має визначити основні завдання, які слід розв'язати в процесі виконання роботи.

Завдання курсової роботи - це послідовні кроки, етапи та засоби досягнення мети дослідження. Для того, щоб визначити завдання дослідження, необхідно відповісти на питання: «Що потрібно зробити, щоб мета була досягнута?». Зазвичай виокремлюють 3-4 завдання таких напрямів, як: аналіз, узагальнення, виявлення, обґрунтування, розробка, оцінка, апробація тощо.

Об'єкт дослідження – це певний процес або явище, що існує незалежно від суб'єкта пізнання та на який звернено увагу розробника курсової роботи. Визначення об'єкта дослідження вимагає відповіді на питання: «Що вивчається?».

Предметом дослідження є та частина об'єкту, яка створює проблемну ситуацію, на розв'язання якої власне й спрямована робота. Отже, в об'єкті виділяється та його частина, яка слугує предметом дослідження і яка відображена у назві роботи. Основною відмінністю предмета дослідження від об'єкта є те, що предмет є частиною об'єкта дослідження. Тобто під предметом дослідження розуміються значущі з теоретичної або практичної точки зору властивості, особливості або сторони об'єкта. Саме предмет дослідження визначає тему курсової роботи.

Методи дослідження - це способи розв'язання проблеми, способи реалізації цілей та завдань курсової роботи. Метод – сукупність практичних і розумових прийомів і кроків, слідування яким призведе до досягнення результатів. В курсовій роботі використовуються як загальнонаукові, так й конкретнонаукові спеціальні методи досліджень.

Структура роботи містить загальну характеристику і включає перелік її складових частин, інформацію про обсяг курсової роботи, кількість таблиць, ілюстрацій, додатків, джерел інформації тощо.

Основна частина роботи – найбільша за обсягом, вона займає не менше 2/3 роботи: саме у ній формулюється суть проблеми, розкривається тема, визначається авторська позиція. Порядок викладу матеріалу в роботі завжди підпорядкований меті дослідження.

При написанні основної частини рекомендується виділяти 2-3 розділи:

Перший розділ зазвичай є теоретичним. В ньому розглядаються загальні підходи до досліджуваної проблеми з використанням різноманітних літературних джерел, можливе зіставлення різних точок зору. Він містить теоретичне обґрунтування, суть, значення, класифікаційні характеристики, історію та сучасні тенденції предмета дослідження.

Другий розділ передбачає подання результатів авторського дослідження та надання певних рекомендацій та шляхів розв'язання

проблеми дослідження. Первинна інформація повинна бути чітко спрямована на аналіз предмету дослідження роботи чи окремого важливого його аспекту. Ці дані можуть бути отримані за допомогою виконання спеціально спроектованого екологічного дослідження (індивідуального; реалізованого під час практики за сприяння бази практики; в межах науково-дослідної роботи кафедри тощо). Програма та інструментарій практичної частини дослідження обов'язково затверджується науковим керівником.

При поданні результатів власного практичного дослідження, в основний текст роботи рекомендується вносити лише найважливіші дані у формі діаграм, графіків або таблиць обов'язково з відповідними коментарями та авторськими аналітичними схемами. Великі таблиці та результати, які доповнюють, уточнюють чи поглиблюють основні емпіричні дані, рекомендується виносити у додатки, зробивши відповідне посилання у частині тексту, де вони аналізуються або використовуються. При поданні результатів якісних досліджень в основному тексті роботи рекомендується розміщувати їх аналіз (висновки, класифікації, концептуальні схеми тощо), використовуючи лише окремі елементи масиву даних в ілюстративних цілях. В той же час у додатках потрібно розмістити дані дослідження та їх статистичну обробку.

За потреби основна частина курсової роботи може містити три розділи: Теоретико-аналітичний розділ, який містить повну характеристику сутності теми і ступінь її опрацювання у сучасній науці, надає відповідь на риторичне питання «що зроблено іншими дослідниками в обраній галузі науки?»; . Методичний розділ, який описує де і як було проведено дослідження і містить: загальну характеристику району дослідження, опис об'єкту дослідження, методик та методи дослідження; Практичний розділ, який має творчий характер і присвячений викладенню основних результатів власних прикладних досліджень екологічної тематики;

Головна вимога до змісту основної частини – самостійність і послідовність у викладі матеріалу. Не можна механічно переписувати текст з літератури, допускати випадкового набору фактичних відомостей і думок, не пов'язаних між собою загальною ідеєю та змістом. Розділення матеріалу на розділи та підрозділи, їх послідовність мають бути логічно виправданими і відносно пропорційними за обсягом. Назви розділів повинні відображати вирішувану проблему.

Кожний розділ основної частини курсової роботи висвітлює самостійне питання, а підрозділ – окрему частину цього питання. Як підпункти, так і розділи завершуються проміжними висновками, які відображають реалізацію відповідного завдання цього пункту плану та дають можливість переходу до наступного аспекту чи зрізу теми.

Висновки курсової роботи є підсумком виконаних досліджень здобувача. Вони мають узагальнювати отримані дані та здійснений аналіз. Висновки – це послідовне, логічне викладення отриманих результатів та їх співвідношення із загальною метою та конкретними завданнями курсової

роботи. Слід відзначити, що висновки мають бути написані лаконічним стилем, логічно та аргументовано, без зайвих думок та відбивати стислий виклад всієї курсової роботи. Часто висновки формулюють у вигляді тез. Кожному з поставлених у вступі завдань має відповідати не менше одного висновку або однієї пропозиції. Висновки обов'язково повинні бути власними. Висновки не допускають загальних абстракцій, не підтверджених у роботі тверджень чи того, що виходить за межі роботи і про що не йшлося у тексті. Висновки можуть містити можливі перспективи подальших досліджень з проблеми, а також рекомендації щодо застосування результатів дослідження.

Список використаних джерел необхідний для обґрунтування правильності теоретичних і практичних висновків і пропозицій розробника курсової роботи, встановлення достовірності досліджуваних залежностей, доцільності вибору тих чи тих методів дослідження. Бібліографічний список повинен містити літературу і джерела, які безпосередньо були використані розробником і на які наявні посилання у структурних розділах курсової роботи. При використанні студентом усіх видів джерел в курсовій роботі слід давати точні посилання на ці ресурси, що має свідчити про наукову добросовісність автора. Приклад оформлення бібліографічного опису в списку використаних джерел наведено у Додатку Б.

Додатки. Уся інформація, що представлена у текстовій, табличній, графічній формі або у вигляді форм статистичної звітності, яка не увійшла до складу основної частини, вноситься у додатки. На всі додатки в тексті курсової роботи повинні бути посилання.

Додатки готуються за необхідністю, у тих випадках, коли робота містить багато ілюстративного, графічного, табличного матеріалу для того, щоб не перевантажувати надмірно основну частину роботи (яка є обмеженою за обсягом). Додатки оформлюють як продовження роботи на наступних її сторінках і розміщують їх у порядку появи у тексті роботи.

Кожний окремий додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово Додаток і велика літера, що позначає додаток. Наприклад: Додаток В. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ї. Наприклад, Додаток А, Додаток Б і т.д.

МОВА ТА СТИЛЬ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота повинна бути написана науковим стилем з використанням спеціальної термінології. Текст роботи повинен відповідати певним вимогам, а саме: чіткість структури; логічність і послідовність; точність наведених відомостей; ясність і лаконічність викладених матеріалів; відповідність викладу матеріалу нормам літературної мови.

У тексті курсової роботи необхідно дотримуватися єдності в стилі

викладання матеріалу. Слід уникати канцелярських штампів або публіцистичного стилю (за винятком цитат). Також неприпустимо застосування зворотів розмовної мови. Стель курсової роботи передбачає вживання образних порівнянь, метафор, яскравих епітетів, риторичних запитань та інших виразних засобів художньої літератури.

Істотним недоліком стилю викладу вважається використання складних найменувань для опису загальновідомих фактів. Слід уникати повторень загальновідомих положень, що містяться в підручниках і навчальних посібниках, науковій та періодичній літературі тощо, не суттєвої інформації для дослідження, категоричних оцінок і суджень. У рамках наукової етики рекомендується взагалі відмовитися від усіляких оцінок чужих наукових праць. До недоліків стилю викладання також відноситься використання ускладнених синтаксичних конструкцій, застосування занадто довгих складнопідрядних речень.

У процесі виконання курсового проекту необхідно уважно ставитися до вибору термінології. Визначення ключових термінів потрібно надавати з посиланням на галузеві словники, довідники та ін. У разі неоднозначного трактування терміну автор курсового проекту зобов'язаний доводити вибір певного трактування. В усій роботі необхідно користуватися прийнятими термінами, не допускаючи різнобою.

Слід уникати зловживанням іншомовних слів, якщо вони не є загальнозживаними або не мають вузького термінологічного значення. Іншомовні слова бажано замінювати синонімічними українськими словами, якщо це не завдає шкоди змісту. Необхідно широко використовувати контекстні синоніми, для уникнення частих повторень одного й того ж слова.

Текст курсової роботи має бути безособовим. Серед обов'язкових вимог до роботи особливо важливими є ясність викладу, систематичність і послідовність викладання матеріалу. Ясність тексту багато в чому залежить від правильної розбивки на абзаци. Його критерієм є сенс написаного: кожен абзац уключає самостійну думку, яка міститься в одному або кількох реченнях. Слід уникати повторень, стежити, щоб перехід до нової думки відбувався після того, як попередня отримала закінчене вираження. Фрази повинні бути короткими та ясними для розуміння, без нагромодження підрядних речень і дієприкметникових оборотів. Повторення допускаються тільки для ключових понять, які забезпечують смислову зв'язність тексту.

Некоректно вживання займенників «я», «мое», «мій», «мною», «мені» замість характерних для наукової мови «ми», «наше», «наш», «нами», «нам». Тільки займенник першої особи множини може використовуватися в тексті роботи, а також під час захисту курсової роботи. Наприклад, «ми вивчили», «ми досліджували», «в нашому дослідженні», «на наш погляд» тощо. Застосування першої особи однини не допускається та розцінюється як серйозний недолік.

Критична оцінка існуючих точок зору необхідна, але допускається в поважній формі: можливі суперечні думки, незгода має бути

аргументованою. В тексті бажано менше робити посилань на себе, але якщо це необхідно, краще вживати безособові форми: «вважаємо, що...», «більш переконливим здається...», «результати аналізу демонструють...», «аналіз наукової літератури з теми дозволяє виявити менш вивчені аспекти / намітити наступні завдання її дослідження...» та ін. Не рекомендується перевантажувати рукопис цитатами, їх краще чергувати з власним викладом чужих точок зору (з обов'язковим посиланням на автора, наукову працю, сторінки), підпорядковуючи цей виклад завданням своєї роботи, пов'язуючи «чуже» та «своє». Якщо в роботі використовуються умовні позначення та скорочення слів, необхідно дотримуватися їх однаковості та на початку роботи (після змісту перед вступом) надати перелік умовних позначень.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота повинна бути виконана друкованим способом за допомогою комп'ютера на одному боці стандартного аркуша білого паперу формату А4. Робота має бути зброшурована, бажано в твердій або пластиковій обкладинці.

Текст курсової роботи повинен бути підготовлений з використанням комп'ютера в Word, колір шрифту – чорний, міжрядковий інтервал – полуторний (1,5), гарнітура – Times New Roman, розмір шрифту – 14 кегль. Розміри полів: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє та нижнє – 20 мм. Текст вирівнюється за шириною, замовлений абзацний відступ 1,25 мм. Номер сторінки проставляється в правому нижньому куті аркуша, без крапки. Першою сторінкою вважається титульний лист, він не нумерується. Нумерація сторінок починається зі сторінки вступу та закінчується на останній сторінці додатків (за наявності додатків).

Обсяг курсової роботи має становити 25-30 сторінок друкованого тексту (без додатків).

Не допускається скорочення слів, крім встановлених правилами, наприклад: та ін. (та інше), вид. (видання), вид-во (видавництво), ім. (імені) та ін.

Виправлення помилок, описок, виявлених у процесі роботи, допускається за допомогою підчистки, зафарбування білою фарбою або заклеювання білим папером з подальшим нанесенням на тому ж місці виправленого тексту.

Прізвища, назви установ, організацій, фірм та інші власні наводять мовою оригіналу. Допускається транслітерувати власні назви і наводити назви організацій у перекладі, додаючи (при першій згадці) назву оригіналу.

Заголовки структурних частин роботи «**ЗМІСТ**», «**ВСТУП**», «**РОЗДІЛ**», «**ВИСНОВКИ**», «**ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**» друкують великими літерами напівжирним шрифтом симетрично до тексту (по центру). Заголовки не підкреслюються, наприкінці них крапки не ставлять. Проте, такий заголовок, як «**ДОДАТКИ**», за умов наявності декількох додатків, друкується посередині чистого аркуша.

Кожну структурну частину роботи починають з нової сторінки.

Текст розділів може складатись з підрозділів. Розділи і підрозділи повинні мати заголовки. Пункти і підпункти можуть мати заголовки.

Заголовки розділів слід розташовувати посередині рядка і друкувати великими літерами, жирним шрифтом, без крапки в кінці, не підкреслюючи.

Заголовки підрозділів, пунктів і підпунктів слід починати з абзацного відступу і друкувати маленькими літерами жирним шрифтом (звичайний текст), починаючи з першої великої букви. Вирівнювання по ширині сторінки.

Якщо заголовок складається з двох і більше речень, їх розділяють крапкою. Робити переноси в словах заголовка розділу не можна.

Відстань між заголовками розділу, підрозділу та текстом повинна дорівнювати 2 інтервалам.

Розташовувати заголовок підрозділу на одній сторінці, а текст підрозділу на наступній не можна, після заголовку підрозділу на сторінці повинно бути не менше, ніж два рядки тексту підрозділу.

Розділи, підрозділи, пункти, підпункти нумеруються арабськими цифрами. Розділи повинні мати порядкову нумерацію і позначатися арабськими цифрами без крапки, наприклад, 1, 2, 3 і т. д. Підрозділи повинні мати порядкову нумерацію в межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, відокремлених крапкою. Після номера підрозділу крапку не ставлять, наприклад, 1.1, 1.2 і т. д. Номер підпункту складається з номера розділу, порядкового номера підрозділу, порядкового номера пункту і порядкового номера підпункту, відокремлених крапкою, наприклад, 1.1.1.1; 1.1.1.2; і т. д.

Нумерація сторінок - наскрізна. Сторінки курсової роботи нумеруються арабськими цифрами. Титульний лист, заяву, завдання та зміст включають до загальної нумерації роботи, але номер сторінки на них не ставиться. Нумерація сторінок здійснюється послідовно, починаючи зі сторінки «Вступ», на якій, так само як і на наступних сторінках, проставляється номер у правому нижньому куті поля аркуша, закінчується останньою сторінкою додатків. Додатки, ілюстрації, таблиці, які розташовуються на окремих аркушах, долучаються до загальної нумерації сторінок курсової роботи.

Оформлення цитат і посилань на джерела. Подання матеріалу в курсовій роботі повинно підкорятися правилам оформлення наукового апарату, до якого відноситься правильне оформлення цитат, приміток, виносок, посилань і списку використаних джерел.

Цитата є точним, дослівним витягом з будь-якого тексту, який включений у текст розробника курсової роботи. Бібліографічне посилання є зазначенням джерела, на який посилаються. Виноска – це додатковий текст, який розміщується окремо від основного, внизу сторінки або наприкінці всього тексту, або в основному тексті в дужках. Примітка – це додаткове зауваження, яке міститься в виносі.

Усі вищезазначені елементи наукового апарату виконують у роботі дві

функції: цитати є підтвердженням висловленої думки чи аргументу. В бібліографічних посиланнях вказується твори друку, згадані або цитовані в основному тексті. Примітки допомагають краще та точніше зрозуміти основний текст. Вони повідомляють фактичні відомості про згадувані речі, 29 події, осіб, які приховані в цитатах.

У разі цитування або використання матеріалів, які запозичені в інших авторів, необхідно в обов'язковому порядку робити посилання на джерела. Цитати виокремлюються лапками. Наприклад, «Якщо людина прагне наблизитися до певного предмету, оволодіти ним, скористатися ним, то в такому мотиві відображається позитивне ставлення. Та навпаки, якщо людина прагне уникнути предмета, захиститися від нього, то мотив є негативним ставленням». В тексті завжди необхідно вказати ініціали дослідника до прізвища; між ініціалами та прізвищем ставиться пробіл. Проте, наводити в роботі занадто багато дослівних цитат не слід. Поряд з прямим цитуванням допустимо викладання чужих думок власними словами. У цьому випадку також необхідно посилатися на першоджерело.

За умов посилання на наукові праці, періодичні видання тощо, які мають міститися в списку використаних джерел, у тексті курсової роботи після згадки про них (після цитати з них) проставляються порядкові номери джерел арабськими цифрами в квадратних дужках, під яким воно значиться в списку та, в необхідних випадках, додаються відомості щодо сторінки. Наприклад: [23] – означає посилання на джерело під номером 23 в списку використаних джерел; [19, с. 127] – означає посилання на сторінку 127 джерела під номером 19; [3; 7; 13; 20] – загальне посилання на низку наукових праць, довідкових джерел тощо, які містяться в списку використаних джерел під відповідними номерами. Наприклад: «Результати досліджень опубліковані в статті [2]».

Не рекомендується будувати фрази, в яких в якості слів застосовується порядковий номер посилання, наприклад: «У [7] показано ...». В необхідних випадках, таких як цитування, перенесення ілюстрацій без змін, таблиць з вихідними даними та ін., точно вказуються сторінки джерела, наприклад, [4, с.17]. Крапка в реченні ставиться після квадратних дужок.

Оформлення таблиць. Таблиці, малюнки розташовуються безпосередньо за текстом курсової роботи (бажано на одному розвороті) або надаються у Додатках.

Таблиці поділяються на аналітичні та неаналітичні. Аналітичні таблиці – результат обробки цифрових показників. Як правило, після таких таблиць робиться узагальнення в якості висновків, що фіксують певні закономірності. Вони вводяться до тексту такими словами, як: «таблиця дозволяє зробити висновок, що ...; з таблиці видно, що ...; відповідно до даних таблиці впливає, що ... » тощо. У неаналітичних таблицях розташовуються необроблені статистичні дані, необхідні лише для інформації або констатації.

Усі таблиці повинні мати нумераційний та тематичний заголовки. Нумерація таблиць повинна бути по розділах, наприклад, «Таблиця 1.7»

(тобто таблиця 7 розділу 1). Тематичний заголовок таблиць розташовується над таблицею по центру під нумераційним заголовком таблиці, який знаходиться з правого боку аркуша, та набирається 14 шрифтом з напівжирним начерком. У таблиці міжрядковий інтервал – одинарний, розмір шрифту – 12 кегль.

Таблиця 2.3 Назва таблиці

Техногенний чинник	Кількісна характеристика		Ранжування
	рівень дії	специфіка реалізації	

Якщо висота таблиці перевищує одну сторінку, її продовження переносять на наступну сторінку. При цьому лінію, що обмежує першу частину таблиці знизу, не проводять, а над продовженням таблиці з правого боку пишуть «Продовж. табл. __» (якщо таблиця не закінчується на листі та має продовження на наступному листі) або «Закінчення табл. __» (якщо таблиця закінчується на листі) і зазначають її номер. При перенесенні таблиці допускається її заголовок замінювати номерами граф, відповідними до їх номерів в першій частині таблиці.

Примітки. Примітки – це короткий запис, що слугує поясненням до тексту, таблиці або ілюстрації. Примітку пишуть з великої букви і розмішують з абзацу безпосередньо після тексту, таблиці чи ілюстрації.

Одну примітку не нумерують, а декілька приміток нумерують послідовно арабськими цифрами. Текст подають поряд.

Оформлення формул. Формули, які розташовуються в тексті курсової роботи, слід нумерувати. Формули нумеруються наскрізною нумерацією. Формули розташовуються посередині рядка та нумеруються арабськими цифрами в круглих дужках з правого боку аркуша. Місце номера формули в рамці знаходиться поза рамки з правого боку проти основного рядка формули. Номер формули-дробу розташовується на середині основної горизонтальної риски формули. Посилання в тексті робляться на порядкові номери формул, наприклад: «... з формули (1) слід ...; використовуючи формулу для підрахунку (див. формулу (1)), отримуємо ...». Наприклад:

$$F \pm T - W - P = 0. \quad (1.1)$$

Роз'яснення символів і числових коефіцієнтів розташовуються під формулою в тій послідовності, в якій вони наведені в формулі. При цьому перший рядок повинен починатися зі слова «де», з двокрапкою останнього, а роз'яснення кожного символу розташовується з нового рядка. Наприклад:

$$K_m = K_{нас} \cdot K_f, \quad (4.7)$$

де $K_{нас}$ – коефіцієнт, що залежить від чисельності жителів населеного пункту;

K_f – коефіцієнт, що враховує господарське значення населеного пункту.

Запозичення формули обов'язково відображається посиланням на джерело формули.

Оформлення ілюстрацій. Ілюстративний матеріал, який використовується в курсовій роботі, може містити схеми, креслення, малюнки, фотографії, діаграми. Кожна ілюстрація забезпечується підписом, який позначається скороченим словом «Рис. ...» із зазначенням нумерації арабськими цифрами, яка повинна бути по розділах, наприклад: «Рис. 2.5», (тобто рисунок 5 розділу 2). Кожна ілюстрація повинна мати тематичний заголовок і пояснювальні записи, які рекомендується набирати 14 шрифтом напівжирним обрисом. Тематичний заголовок розташовується під ілюстрацією по центру, крапка наприкінці не ставиться. Наприклад:

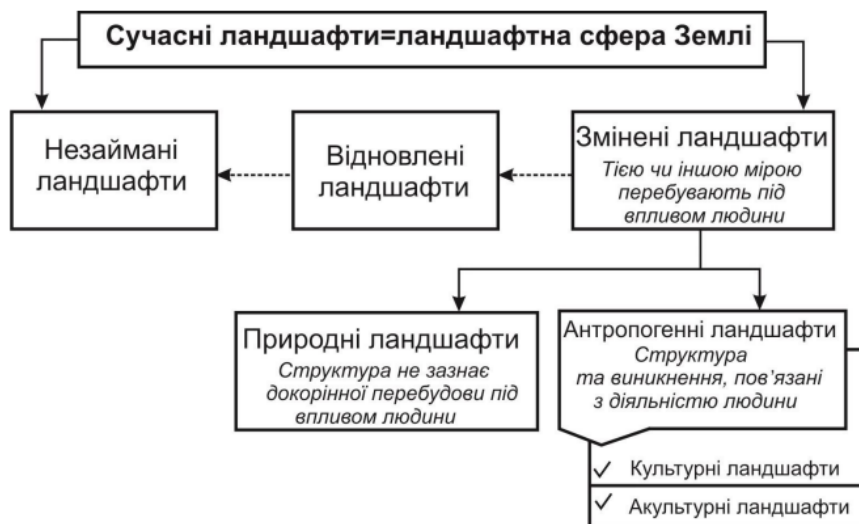

Рис. 1.1. Місце антропогенних ландшафтів у ландшафтній сфері Землі (за Ф.Мільковим [15])

За необхідності під номером і назвою рисунка розміщують пояснення – розшифровку номерів позицій на кресленнях або схемах, позначення графіків тощо. Пояснення пишеться шрифтом Times New Roman, 12 пт за шириною основного тексту.

Посилання в тексті на ілюстрації робляться, наприклад, за допомогою таких слів, як: «Згідно рисунку 1 ...»; «Відповідно до рисунку 2 ...»; «... (рис. 3)». У разі запозичення обов'язково здійснюються посилання на джерело ілюстрації.

Якщо ілюстрації займають кілька сторінок, кожна, починаючи з другої, частина забезпечується назвою, як-от: «Продовження». Якщо ілюстрації розташовуються у Додатках, то на кожен малюнок, таблицю та додаток у тексті повинно бути посилання в дужках, наприклад: (рис. 1.6), (див. Додаток В).

Оформлення списку використаних джерел. У курсовій роботі повинні бути посилання на всі джерела, що використовувались при написанні роботи. Посилатися слід, як правило, на джерело в цілому. При необхідності допускаються посилання на розділи, таблиці, ілюстрації чи сторінки джерела.

Список використаних джерел надається в алфавітному порядку, із

зазначенням автора, назви джерела, місця видання, назви видавництва, року видання. Іншомовні джерела необхідно надавати наприкінці списку.

Бібліографічний опис джерел повинен відповідати вимогам **ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання**. Загальні положення та правила складання, повинні забезпечувати можливість однозначної ідентифікації кожного із видань. Бібліографічний опис викладається мовою джерела. Приклад оформлення літературних джерел наведено у додатку Б.

ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Відповідно до Бухарестської декларації етичних цінностей і принципів вищої освіти в Європі кожен член академічної й освітньої спільноти повинен прагнути до чесності та лише потім поширювати це прагнення на інших учасників освітнього та наукового процесу, послідовно утримуючись від брехні, шахрайства, крадіжок й інших форм нечесної поведінки, що викривляють парадигму освіти та науки.

Феномен академічної нечесності (недоброчесності, недобросовісності) є багатограним і може набувати різних проявів. У його основі лежить умисне порушення загальноприйнятих в академічному середовищі моральних і правових норм, зазвичай з метою отримання певних переваг.

При виконанні курсової роботи здобувачі повинні дотримуватись принципів академічної доброчесності. Курсову роботу студент має виконувати самостійно. Необхідно дотримуватись етики цитування, давати покликання на використані джерела, подавати достовірну інформацію про виконану роботу та її результати.

До проявів академічної недоброчесності також відносять (відповідно до Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в роботах здобувачів вищої освіти Криворізького державного педагогічного університету, затвердженого Вченою радою університету від 12.09.2019 року протокол №2):

- академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження і/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства; - неналежне цитування – використання неправильних покликань у тексті при оформленні прямих і непрямих цитат;

- обман – надання запевне неправдивої інформації щодо власної навчально-наукової (творчої) діяльності чи організації науково-дослідницького процесу; іноді до різновидів обману відносять: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

- фабрикація – вигадування фактів, актуалізованих в освітньому процесі або науці, що отримують використання в курсовій роботі з подальшим її оприлюдненням під власним авторством;

- фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних результатів, що стосуються науково-дослідницької діяльності, до якої відносять викривлення фактів для підтвердження результатів власної навчально-наукової, науково-дослідницької праці з подальшим її

оприлюдненням під власним авторством;

- шахрайство – підробка підписів в офіційних документах, проходження процедур контролю знань підставними особами; здавання або репрезентація різними особами робіт з однаковим змістом як результату власної діяльності.

Плагіатом (академічним плагіатом) вважають:

- відтворення текстів, таблиць, ілюстрацій та інших способів оформлення результатів інших авторів з представленням їх як власних;

- відтворення (неперервне або дискретне) великих за обсягом фрагментів чужих текстів із подальшим їх оприлюдненням під виглядом власної навчально-наукової чи науково-дослідницької праці, навіть за умови належних покликань;

- відтворення текстів інших авторів з подальшою мінімальною модифікацією (заміна деяких термінів, внесення незначних правок, зокрема переформулювання, зміна порядку слів і т. ін.) задля пристосування для власної навчально-наукової чи науково-дослідницької праці з подальшим її оприлюдненням під власним іменем;

- компіляція – вибіркове поєднання, перемішування кількох текстів інших авторів з подальшим оприлюдненням під власним авторством;

- переклад текстів інших авторів без зазначення джерела.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає:

- самостійне виконання завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;

- покликання на джерела інформації в разі використання чужих ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське й суміжні права;

- надання достовірної інформації про результати власної навчально-наукової (творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Найпоширенішим проявом академічної недоброчесності безперечно є плагіат, тобто навмисне чи усвідомлене оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору (тексту або ідей) під іменем особи, яка не є автором цього твору, без належного оформлення посилань.

ЗАХИСТ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Порядок захисту курсової роботи.

1. Захист курсової роботи є особливою формою перевірки глибини осмислення вивченого матеріалу, ефективним способом демонстрації навичок наукових виступів, уміння коротко, аргументовано та чітко викладати представлений у роботі матеріал.
2. Захист курсової роботи приймається екзаменаційною комісією зі складу досвідчених працівників викладацького складу кафедри ботаніки та екології у складі 3-х осіб. Захист роботи є прилюдним.
3. Формою атестації курсових роботах є диференційований залік. Критерії

оцінювання курсових робіт доводять до відома здобувачів на початку семестру.

4. Оцінка за курсову роботу виставляється за результатами захисту у відомість і залікову книжку здобувача (незадовільна оцінка – тільки в відомість) і засвідчується підписами членів комісії.
5. Здобувач, який не представив у встановлений термін курсову роботу чи не захистив її з неповажних причин, вважається таким, який має академічну заборгованість з дисципліни.
6. У разі не допуску здобувача до захисту курсової роботи або отриманні незадовільної оцінки за результатами захисту він вважається таким, який має академічну заборгованість з дисципліни.

До захисту студент готує доповідь, в якій демонструє результати досліджень, проведених під час виконання курсової роботи. Рекомендована тривалість доповіді - не більше 7 хвилин. У доповіді слід відмітити: актуальність теми, мету, завдання і структуру роботи, стисло навести результати досліджень, висновки, зміст рекомендацій щодо впровадження запропонованих заходів. Присутні на захисті, можуть ставити студенту запитання з метою визначення рівня його підготовки. Жодне зауваження чи питання комісії під час захисту не повинно залишатися без відповіді з боку студента, причому відповідь «не знаю» є абсолютно неприпустимою.

Перед захистом роботи студент повинен підготувати та погодити з науковим керівником текст виступу та необхідні для цього ілюстрації ні матеріали. При цьому потрібно враховувати, що виступ обмежений за тривалістю регламентом, а обсяги ілюстративних матеріалів визначаються конкретною темою.

Після захисту курсові роботи передаються на зберігання до кафедри.

Робота може бути знята із захисту, якщо буде з'ясовано, що вона несамостійна і що її автор не володіє темою.

Оцінка якості курсової роботи здійснюється за низкою показників, а саме:

- актуальність й обґрунтування вибору теми;
- повнота та чіткість формулювання та викладання вступу: мета, завдання, предмет, об'єкт, методи дослідження;
- повнота та змістовність теоретико-аналітичного огляду проблеми;
- фактологічна аргументованість та доведеність результатів практичної складової роботи;
- точність, повнота, достовірність висновків;
- якість публічного виступу (точний, послідовний, повний, науково-обґрунтований виклад основних положень роботи з дотриманням регламенту);
- якість відповідей на питання членів комісії (аргументованість, логічність, грамотність, переконливість, науковість);
- повнота вивчення наукової літератури з проблематики дослідження;
- якість оформлення курсової роботи та демонстраційних матеріалів;

- самостійність, ініціативність, креативність в процесі виконання дослідження;
- зауваження та рекомендації наукового керівника курсової роботи.

Оцінювання курсової роботи

Оцінка за національною школою	Оцінка за шкалою ECTS	Кількість балів	Критерії навчальних досягнень студентів
відмінно	A	90-100	Робота відповідає всім вимогам, має інноваційний характер, наукову новизну та практичне значення. Захист засвідчив високу обізнаність здобувача в предметі дослідження. Також, виконана робота продемонструвала, що здобувач володіє глибокими знаннями, уміннями та засвоєними компетентностями з дисципліни. Здобувач впевнено та правильно відповів на запитання
добре	B	80-89	Робота відповідає всім вимогам, має практичне значення. Результати дослідження можуть бути впроваджені. Захист засвідчив обізнаність здобувача в предметі дослідження. Також, виконана робота продемонструвала, що здобувач володіє на достатньо високому рівні знаннями, уміннями та засвоєними компетентностями з дисципліни. Здобувач відповів на запитання
	C	71-79	Робота відповідає всім вимогам, але не має суттєвої новизни та практичного значення. Захист загалом засвідчив обізнаність здобувача у предметі дослідження. Також, виконана робота продемонструвала, що здобувач володіє на середньому рівні знаннями, уміннями та засвоєними компетентностями з дисципліни
задовільно	D	61-70	Робота загалом відповідає вимогам, але немає новизни та практичного значення. Робота має деякі

			зауваження. захист засвідчив не повну обізнаність здобувача в предметі дослідження. Також, виконана робота продемонструвала, що здобувач не достатньо володіє знаннями, уміннями та засвоєними компетентностями з дисципліни. Здобувач не відповів на окремі запитання
	Е	50-60	Робота загалом відповідає вимогам, але немає новизни та практичного значення. Робота має суттєві зауваження. захист засвідчив суттєві недоліки та не повну обізнаність здобувача в предметі дослідження. Також, виконана робота продемонструвала, що здобувач не володіє знаннями, уміннями та засвоєними компетентностями з дисципліни. Здобувач не відповів на більшість запитань
незадовільно	Ех	30-49	Робота не відповідає вимогам, має багато суттєвих зауважень. захист засвідчив відсутність необхідної підготовки здобувача, необізнаність здобувача в предметі дослідження. Також, виконана робота продемонструвала низький рівень сформованості знань, умінь та несформованість компетентностей з дисципліни у здобувача. Необхідно доопрацювати роботу, але повторний захист можливий. Здобувач не може відповісти на питання
	Е	0-29	Робота не відповідає вимогам, захист засвідчив відсутність необхідної підготовки здобувача та його повну необізнаність в предметі дослідження. Тому повторний захист неможливий, здобувач повинен отримати нову тему. Здобувач відмовляється відповідати на запитання

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ

Орієнтовна тематика курсових робіт з ландшафтної екології.

1. Аналіз сучасного стану поверхневих вод України.
2. Антропогенні ландшафти Криворіжжя.
3. Вміст гумусу в ґрунтах садово-паркового культурфітоценозу.
4. Геоекологічна характеристика ландшафтів помірного поясу.
5. Деградація та фрагментація ландшафтів як загрози для біорізноманіття.
6. Закономірності трансформації речовин та енергії в межах агрогеосистеми.
7. Кислотність ґрунтів лісового культурфітоценозу.
8. Культурні ландшафти Криворіжжя: властивості та структура.
9. Ландшафтна організація промислових об'єктів.
10. Моделювання функціонування агроландшафтних комплексів.
11. Оптимізація техногенних ландшафтів.
12. Організація сітьової ландшафтно-територіальної структури Кривого Рогу.
13. Особливості формування водної мережі Криворіжжя.
14. Оцінка впливу антропогенного навантаження на геосистему Кривого Рогу.
15. Оцінка ступеню антропоізації (синантропоізації) геосистеми Кривого Рогу.
16. Природно-ресурсний потенціал Кривого Рогу: мінеральні ресурси.
17. Природно-ресурсний потенціал Кривого Рогу: рослинні ресурси.
18. Промислові ландшафти Кривого Рогу: історія формування, структура, екологічні проблеми.
19. Просторово-часова організація агроландшафтів.
20. Селитебні ландшафти Кривого Рогу: історія формування, структура, екологічні проблеми.
21. Соціально-економічні функції геосистеми Кривого Рогу.
22. Стан та розвиток штучних водойм Криворіжжя.
23. Стійкість геосистем до антропогенних навантажень.
24. Структура антропогенних ландшафтів геосистеми Кривого Рогу.
25. Сучасний стан поверхневих вод Криворіжжя.
26. Таксономія лісових антропогенних ландшафтів.
27. Таксономія рекреаційних ландшафтів.
28. Техногенез і техногенна трансформація ландшафтів.
29. Типологія та характеристика міських ландшафтів.
30. Характеристика агроландшафтів Криворіжжя.

Орієнтовна тематика курсових робіт з моніторингу довкілля.

1. Державний моніторинг навколишнього середовища України.
2. Регіональний екологічний моніторинг.
3. Регіональні особливості моніторингу атмосферного повітря.
4. Моніторинг впливу навколишнього середовища на здоров'я людей.
5. Моніторинг потенційно небезпечних об'єктів.
6. Моніторинг промислових об'єктів – невід'ємна складова попередження надзвичайних ситуацій техногенного характеру.

7. Моніторинг стану рослин, занесених до ЧКУ на території Криворіжжя.
8. Моніторинг ЧЕС та їх наслідків.
9. Моніторинг урбанofлори Криворіжжя.
10. Санітарно-гігієнічний моніторинг – як засіб управління здоров'ям населення.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бардов В.Г. (ред.) Гігієна та екологія. Вінниця: Нова Книга, 2006. 720 с.
2. Борисовська О.О. Інвентаризація та облік відходів: навчальний посіб. Дніпро: Літограф, 2017. 168 с.
3. Гомеля М.Д., Шаблій Т.О., Глушко О.В. та ін. Екологічна безпека: навчальний посіб. Київ: ТОВ «Інфодрук», 2009. 245 с.
4. Державні санітарні правила охорони атмосферного повітря населених міст (від забруднення хімічними и біологічними речовинами). Введені МОЗ України 9.07.97. Наказ № 201. Київ: МОЗ України, 1997. 32 с.
5. Добрянський І.М., Дмитрів Г.М. Водопостачання та водовідведення будівель і споруд: навчальний посіб. Львів: Афіша, 2008. 118 с.
6. ДСТУ 3008-2015. Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 26 с.
7. Колесник В.Є., Павличенко А.В., Риженко С.А. Кваліфікаційна робота бакалавра: методичні рекомендації для студентів освітньо-професійної програми «Екологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 101 «Екологія». Дніпро: НТУ «ДП», 2018. 40 с.
8. Методика расчета концентрации в атмосферном воздухе вредных веществ, содержащихся в выбросах предприятий. ОНД-86. Госкомгидромет. Ленинград: Гидрометеиздат, 1987. 94 с.
9. Овчарук О.В. Компетентний підхід у сучасній освіті. Світовий досвід та українські перспективи: бібліотека з освітньої політики. Київ: К.І.С., 2004. 112 с.
10. Оцінка ризику для здоров'я населення від забруднення атмосферного повітря: методичні вказівки. У відповідності із наказом МОЗ України від 13.04.2007 р. №184.
11. Очистка газопилових викидів. Методичні рекомендації до виконання практичних робіт студентами напряму підготовки 6.040106 Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування / О.С. Ковров, Ю.В. Бучавий. Дніпро : Національний гірничий університет, 2013. 50 с.
12. Природоохоронні технології. Ч 1. Захист атмосфери / В.Г. Петрук, Л.І. Северин, І.В. Васильківський, І.І. Безвозюк. Вінниця: Універсум-Вінниця, 2010. 318 с.
13. Сніжко С.І. Оцінка та прогнозування якості природних вод. Київ: Ніка-Центр, 2001. 262 с.
14. Стандарт вищої освіти підготовки бакалавра з спеціальності 101 «Екологія». СВО-2018. Київ.: МОН України, 2018. 19 с.
15. Сторожук В.М., Батлук В.А., Назарук М.М. Промислова екологія:

- Підручник. – Львів : Українська академія друкарства, 205. – 547 с.
16. Тарасова В.В., Малиновський А.С., Рибак М.Ф. Екологічна стандартизація і нормування антропогенного навантаження на природне середовище: навчальний посіб. Київ: Ніка-Центр, 2007. 372 с.
 17. Юрасов С.М., Сафранов А.В., Чугай Т.А. Оцінка якості природних вод: навчальний посібник. Одеса: Екологія, 2012. 168 с.
 18. Кодекс академічної доброчесності КДПУ (протокол N5 від 09.12 2021). Кривий Ріг: КДПУ, 2021. 10 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1kAdQ1jwHveE_AW256Lfu2WbeJIwRddqX/view
 19. Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в роботах здобувачів вищої освіти КДПУ (протокол №2 від 12.09.2019). Кривий Ріг: КДПУ, 2019. 6 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1z6JqT8fU4UpmZJ3IfnYK5OIOctUSQv0t/view>
 20. Положення про кваліфікаційні роботи у Криворізькому державному педагогічному університеті (нова редакція). Кривий Ріг: КДПУ, 2021. 40 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1bfpYaH29xwpcJcnCRQ56Zi2n6_D6NReW/view
 21. Положення про організацію освітнього процесу в Університеті (зі змінами та доповненнями). Кривий Ріг: КДПУ, 2021. 31 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1pqXnx3b5wVG1ko7W6tDqfHUS1Rt2FGxw/view>
 22. Положення про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної комісії в Університеті (протокол №12 від 16.05.2019). Кривий Ріг: КДПУ, 2019. 9 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1bDWh-p0hPWnWlsmqVjzWbThgLuiYR0mE/view>
 23. Положення про систему оцінювання навчальних досягнень студентів у КДПУ. Кривий Ріг: КДПУ, 2021. 9 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1IVTbleg6SkbvD8Zxzo3LPvANhK6-w3A8/view>

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бірта Г.О., Бургу Ю.Г. Методологія і організація наукових досліджень: навч. посібник Київ: «Центр учбової літератури», 2014. 142с.
2. Ковальчук В. В., Моїсєєв Л. М. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. Київ: Видавничий дім «Професіонал», 2004. 208с.
3. Коломієць В. О. Як виконувати курсову роботу: Метод. посібник для студентів вищих педагог. навч. закладів. Київ: Вища школа, 2003. 69с.
4. Кузьменко С.Г. Курсова (дипломна) – це дуже просто!: наук.-практ. посіб. Донецьк: Норд-Прес, 2004. 126с.
5. Мальська М., Паньків Н. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. Львів: Видавництво ЛНУ ім. Івана Франка, 2020. 226с.
6. Медвідь В.Ю., Данько Ю.І., Коблянська І.І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях): навчальний посібник. Суми: СНАУ, 2020. 220с.
7. Сардак С.Е. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. Днепропетровск: ДГУ, 2018. 103с.
8. Хрущ Н.А., Григору П.М. Методологія і організація наукових досліджень. Київ: Кондор, 2017. 206с.

Зразок оформлення титульного аркушу

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Природничий факультет
Кафедра ботаніки та екології

Реєстраційний № _____

«__» _____ 20__ р.

КУРСОВА РОБОТА
з ландшафтної екології
НАЗВА ТЕМИ (жирним шрифтом, вирівнювання по центру)

Студентки 4 курсу групи ЕКО-18
природничого факультету
спеціальності: 101 «Екологія»
Сидоренко Ілони Андріївни

Керівник: к.б.н., доцент кафедри
ботаніки та екології
Прізвище, ім'я, по батькові

Оцінка:

Національна шкала _____

Шкала ECTS ____ Кількість балів _____

Голова ЕК _____

(підпис) (прізвище, ініціали)

_____ (підпис) (прізвище, ініціали)

_____ (підпис) (прізвище, ініціали)

**ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ
СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ
з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 ***

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги:	
Один автор	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бичківський О. О. Міжнародне приватне право : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 82 с. 2. Бондаренко В. Г. Немеркнуча слава новітніх запорожців: історія Українського Вільного козацтва на Запоріжжі (1917- 1920 рр.). Запоріжжя, 2017. 113 с. 3. Бондаренко В. Г. Український вільнокозацький рух в Україні та на еміграції (1919-1993 рр.): монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 600 с. 4. Вагіна О. М. Політична етика : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 102 с. 5. Верлос Н. В. Конституційне право зарубіжних країн : курс лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 145 с. 6. Горбунова А. В. Управління економічною захищеністю підприємства: теорія і методологія : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 240 с. 7. Гурська Л.І. Релігієзнавство : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : ЦУЛ, 2016. 172 с. 8. Дробот О.В. Професійна свідомість керівника : навч. посіб. Київ : Талком, 2016. 340 с.
Два автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Аванесова Н.Е., Марченко О.В. Стратегічне управління підприємством та сучасним містом: теоретико-методичні засади : монографія. Харків : Щедра садиба плюс, 2015. 196 с. 2. Батракова Т. І., Калюжна Ю. В. Банківські операції : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 130 с. 3. Білобровко Т.І., Кожуховська Л. П. Філософія науки й управління освітою : навч.-метод. посіб. ПереяславХмельницький, 2015. 166 с. 4. Богма О. С., Кисильова І. Ю. Фінанси : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 102 с. 5. Горошкова Л. А., Волков В. П. Виробничий менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 131 с. 6. Гура О. І., Гура Т. Є. Психологія управління соціальною організацією : навч. посіб. 2-ге вид., доп. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 212 с.
Три автори	1. Аніловська Г.Я., Марушко Н.С., Стоколоса Т.М.

	<p>Інформаційні системи і технології у фінансах : навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2015. 312 с.</p> <p>2. Городовенко В.В., Макаренков О.Л., Сантос М.М. Судові та правоохоронні органи України : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 206 с.</p> <p>3. Кузнецов М. А., Фоменко К. І., Кузнецов О. І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2015. 338 с.</p> <p>4. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В., Тищенко С.В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2015. 476 с.</p>
Чотири більше авторів	<p>і</p> <p>1. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України : станом на 10 жовт. 2016 р. / К. І. Беліков та ін. ; за заг. ред. О. М. Литвинова. Київ : ЦУЛ, 2016. 528 с.</p> <p>2. Бікулов Д. Т, Чкан А. С., Олійник О. М., Маркова С. В. Менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 360 с.</p> <p>3. Операційне числення : навч. посіб. / С. М. Гребенюк та ін. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 88 с.</p> <p>4. Основи охорони праці : підручник / О. І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2016. 264 с.</p> <p>5. Клименко М. І., Панасенко Є. В., Стреляєв Ю. М., Ткаченко І. Г. Варіаційне числення та методи оптимізації : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 84 с.</p>
Автор(и) та редактор(и)/упорядники	<p>1. Березенко В. В. PR як сфера наукового знання : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 362 с.</p> <p>2. Бутко М. П., Неживенко А. П., Пепа Т. В. Економічна психологія : навч. посіб. / за ред. М. П. Бутко. Київ : ЦУЛ, 2016. 232 с.</p> <p>3. Дахно І. І., Алієва-Барановська В.М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с.</p>
Без автора	<p>1. 25 років економічному факультету: історія та сьогодення (1991- 2016) : ювіл. вип. / під заг. ред. А.В. Череп. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 330 с.</p> <p>2. Криміналістика : конспект лекцій / за заг. ред. В.І. Галана ; уклад. Ж. В. Удовенко. Київ : ЦУЛ, 2016. 320 с.</p> <p>3. Миротворення в умовах гібридної війни в Україні : монографія / за ред. М. А. Лепського. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2017. 172 с.</p> <p>4. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва. Одеса : ОНУ,</p>

	<p>2015. 306 с. 5. Науково-практичний коментар Бюджетного кодексу України / за заг. ред. Т.А. Латковської. Київ : ЦУЛ, 2017. 176 с.</p> <p>6. Службове право: витоки, сучасність та перспективи розвитку / за ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Запоріжжя, 2017. 328 с.</p> <p>7. Сучасне суспільство: філософсько-правове дослідження актуальних проблем : монографія / за ред. О. Г. Данильяна. Харків : Право, 2016. 488 с.</p> <p>8. Адміністративно-правова освіта у персоналіях : довід. / за заг. ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Київ : Ін Юре, 2015. 352 с.</p> <p>9. Підготовка докторів філософії (PhD) в умовах реформування вищої освіти : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 5-6 жовт. 2017 р. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 216 с.</p> <p>10. Країни пострадянського простору: виклики модернізації : зб. наук. пр. / редкол.: П. М. Рудяков (відп. ред.) та ін. Київ : Ін-т всесвітньої історії НАН України, 2016. 306 с.</p> <p>11. Антологія української літературно-критичної думки першої половини ХХ століття / упоряд. В. Агеєва. Київ : Смолоскип, 2016. 904 с.</p>
Багатотомні видання	<p>1. Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ : САМ, 2016. Т. 17. 712 с.</p> <p>2. Лодий П. Д. Сочинения : в 2 т. / ред. изд.: Н.Г. Мозговая, А. Г. Волков ; авт. вступ. ст. А. В. Синицына. Киев ; Мелитополь : НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницкого, 2015. Т. 1. 306 с.</p> <p>3. Новицкий О. М. Сочинения : в 4 т. / ред. изд.: Н.Г. Мозговая, А. Г. Волков ; авт. вступ. ст. Н. Г. Мозговая. Киев ; Мелитополь: НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницкого, 2017. Т. 1. 382 с.</p> <p>4. Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків : Право, 2009. Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с.</p> <p>5. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права : в 6 т. Харьков : Право, 2007. Т. 4 : Особенная часть. Косвенные налоги. 536 с.</p>
Автореферати дисертацій	<p>1. Бондар О. Г. Земля як об'єкт права власності за земельним законодавством України : автореф. дис. ...</p>

	<p>канд. юрид. наук : 12.00.06. Київ, 2005. 20 с.</p> <p>2. Гнатенко Н. Г. Групи інтересів у Верховній Раді України: сутність і роль у формуванні державної політики : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Київ, 2017. 20 с.</p> <p>3. Кулініч О. О. Право людини і громадянина на освіту в Україні та конституційно-правовий механізм його реалізації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Маріуполь, 2015. 20 с.</p>
Дисертації	<p>1. Авдєєва О. С. Міжконфесійні відносини у Північному Приазов'ї (кінець XVIII - початок XX ст.) : дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2016. 301 с.</p> <p>2. Левчук С. А. Матриці Гріна рівнянь і систем еліптичного типу для дослідження статичного деформування складених тіл : дис. ... канд. фіз.-мат. наук : 01.02.04. Запоріжжя, 2002. 150 с.</p> <p>3. Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с.</p>
Законодавчі та нормативні документи	<p>1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с.</p> <p>2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Голос України. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22.</p> <p>3. Повітряний кодекс України : Закон України від 19.05.2011 р. № 3393-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 48-49. Ст. 536.</p> <p>4. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.11.2017).</p> <p>5. Деякі питання стипендіального забезпечення : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. № 1050. Офіційний вісник України. 2017. № 4. С. 530–543.</p> <p>6. Про Концепцію вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017-2020 роки : Указ Президента України від 21.02.2017 р. № 43/2017. Урядовий кур'єр. 2017. 23 лют. (№ 35). С. 10.</p> <p>7. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2017 р. № 40. Офіційний вісник України. 2017. № 20. С. 136–141.</p>

	<p>8. Інструкція щодо заповнення особової картки державного службовця: затв. наказом Нац. агентства України з питань Держ. служби від 05.08.2016 р. № 156. Баланс-бюджет. 2016. 19 верес. (№ 38). С. 15–16.</p>
Архівні документи	<p>1. Лист Голови Спілки «Чорнобиль» Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Спілки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. ЦДАГО України (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71.</p> <p>2. Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. ЦДАВО України (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3.</p> <p>3. Наукове товариство ім. Шевченка. Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.</p>
Патенти	<p>1. Люмінісцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G01T1/28, G21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с.</p> <p>2. Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.</p>
Препринти	<p>1. Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль: Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1).</p> <p>2. Шиляев Б. А., Воеводин В. Н. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ / ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов. Харьков: ННЦ ХФТИ, 2006. 19 с.: ил., табл. (Препринт. НАН Украины, Нац. науч. центр «Харьк. физ.-техн. ин-т»; ХФТИ2006-4).</p>
Стандарти	<p>1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація).</p> <p>2. ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ: Держспоживстандарт України, 2006. 181 с.</p> <p>3. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення</p>

	<p>слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила(ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).</p>
Каталоги	<ol style="list-style-type: none"> 1. Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Донец. ботан. сад НАН Украины. Донецк : Лебедь, 2005. 228 с. 2. Історико-правова спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Земляніщина. Харків, 1996. 64 с. 3. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін.; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів : Новий час, 2003. 160 с.
Бібліографічні покажчики	<ol style="list-style-type: none"> 1. Боротьба з корупцією: нагальна проблема сучасності : бібліогр. покажч. Вип. 2 / уклад.: О. В. Левчук, відп. за вип. Н. М. Чала ; Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 60 с. 2. Микола Лукаш : біобібліогр. покажч. / уклад. В. Савчин. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. (Українська біобібліографія ; ч. 10). 3. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича в незалежній Україні : бібліогр. покажч. / уклад.: Н. М. Загородна та ін.; наук. ред. Т. В. Марусик; відп. за вип. М. Б. Зушман. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2015. 512 с. (До 140-річчя від дня заснування). 4. Лисодєд О. В. Бібліографічний довідник з кримінології (1992- 2002) / ред. О. Г. Кальман. Харків : Одісей, 2003. 128 с. 5. Яценко О. М., Любовець Н. І. Українські персональні бібліографічні покажчики (1856-2013). Київ : Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, 2015. 472 с. (Джерела української біографістики ; вип. 3).
Частина видання: книги	<ol style="list-style-type: none"> 1. Баймуратов М.А. Имплементация норм международного права и роль Конституционного Суда Украины в толковании международных договоров / М. А. Баймуратов. Михайло Баймуратов: право як буття вченого : зб. наук. пр. до 55-річчя проф. М. О. Баймуратова / упоряд. та відп. ред. Ю. О. Волошин. Київ, 2009. С. 477–493. 2. Гетьман А. П. Екологічна політика держави: конституційно-правовий аспект. Тридцять лет с

	<p>екологическим правом : избранные труды. Харьков, 2013. С. 205–212.</p> <p>3. Коломоець Т. О. Адміністративна деліктологія та адміністративна деліктність. Адміністративне право України : підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоець. Київ, 2009. С. 195–197.</p> <p>4. Алексеев В. М. Правовий статус людини та його реалізація у взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні : монографія. Чернівці, 2012. С. 151–169.</p>
<p>Частина видання: матеріалів конференцій (тези, доповіді)</p>	<p>1. Антонович М. Жертви геноцидів першої половини ХХ століття: порівняльно-правовий аналіз. Голодомор 1932-1933 років: втрати української нації: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 4 жовт. 2016 р. Київ, 2017. С. 133–136.</p> <p>2. Анциперова І. І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених: тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р.). Запоріжжя, 2014. С. 134–137.</p> <p>3. Кононенко Н. Методология толерантности в системе общественных отношений. Формирование толерантного сознания в обществе: материалы VII междунар. антитеррорист. форума (Братислава, 18 нояб. 2010). Киев, 2011. С. 145–150.</p> <p>4. Микитів Г. В., Кондратенко Ю. Позатекстові елементи як засіб формування медіакультури читачів науково-популярних журналів. Актуальні проблеми медіаосвіти в Україні та світі: зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53.</p> <p>5. Соколова Ю. Особливості впровадження проблемного навчання хімії в старшій профільній школі. Актуальні проблеми та перспективи розвитку медичних, фармацевтичних та природничих наук: матеріали III регіон. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 29 листоп. 2014 р. Запоріжжя, 2014. С. 211–212.</p>
<p>Частина видання: довідкового видання</p>	<p>1. Кучеренко І. М. Право державної власності. Великий енциклопедичний юридичний словник / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 673.</p> <p>2. Пирожкова Ю. В. Благодійна організація. Адміністративне право України: словник термінів / за ред.: Т. О. Коломоець, В. К. Колпакова. Київ, 2014. С. 54–55.</p>

	<p>3. Сірий М. І. Судова влада. Юридична енциклопедія. Київ, 2003. Т. 5. С. 699.</p>
<p>Частина видання: продовжувано го видання</p>	<p>1. Коломоєць Т. О. Оцінні поняття в адміністративному законодавстві України: реалії та перспективи формулювання їх застосування. Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36–46.</p> <p>2. Левчук С. А., Хмельницький А. А. Дослідження статичного деформування складених циліндричних оболонок за допомогою матриць типу Гріна. Вісник Запорізького національного університету. Фізико-математичні науки. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 153–159.</p> <p>3. Левчук С. А., Рак Л. О., Хмельницький А. А. Моделювання статичного деформування складеної конструкції з двох пластин за допомогою матриць типу Гріна. Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій. Дніпропетровськ, 2012. Вип. 19. С. 212–218.</p> <p>4. Тарасов О. В. Міжнародна правосуб'єктність людини в практиці Нюрнберзького трибуналу. Проблеми законності. Харків, 2011. Вип. 115. С. 200–206.</p>
<p>Частина видання: періодичного видання (журналу, газети)</p>	<p>1. Кулініч О. О. Право на освіту в системі конституційних прав людини і громадянина та його гарантії. Часопис Київського університету права. 2007. № 4. С. 88–92.</p> <p>2. Коломоєць Т., Колпаков В. Сучасна парадигма адміністративного права: генеза і поняття. Право України. 2017. № 5. С. 71–79.</p> <p>3. Коваль Л. Плюси і мінуси дистанційної роботи. Урядовий кур'єр. 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5.</p> <p>4. Біленчук П., Обіход Т. Небезпеки ядерної злочинності: аналіз вітчизняного і міжнародного законодавства. Юридичний вісник України. 2017. 20-26 жовт. (№ 42). С. 14–15.</p> <p>5. Bletskan D. I., Glukhov K. E., Frolova V. V. Electronic structure of 2H-SnSe₂: ab initio modeling and comparison with experiment. Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics. 2016. Vol. 19, No 1. P. 98–108.</p>
<p>Електронні ресурси</p>	<p>1. Влада очима історії: фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення: 15.11.2017).</p> <p>2. Шарая А. А. Принципи державної служби за законодавством України. Юридичний науковий електронний журнал. 2017. № 5. С. 115–118. URL: http://lsej.org.ua/5_2017/32.pdf.</p>

	<p>3. Ганзенко О. О. Основні напрями подолання правового нігілізму в Україні. Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. Запоріжжя, 2015. № 3. – С. 20–27. – URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivydannya/vznu/juridichni/VestUr2015v3/5.pdf (дата звернення: 15.11.2017).</p> <p>4. Яцків Я. С., Маліцький Б. А., Бублик С. Г. Трансформація наукової системи України протягом 90-х років ХХ століття: період переходу до ринку. Наука та інновації. 2016. Т. 12, № 6. С. 6–14. DOI: https://doi.org/10.15407/scin12.06.006</p>
--	---